

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

๑. มหาหตุติปทุปเม ปน กตมา จาวุโส อหฺมตฺติกา ปจฺวีชาตุ
ยํ อหฺมตฺตํ ปจฺจตฺตํ กกฺขฬํ ขริคฺตํ อุปาทินฺนํ เสยฺยถิํ เกสา โลมา
นขา ทนฺตา ฯเปฯ อุทริยํ กรีสํ ยํ วา ปนญฺณมฺปิ กิลฺลิจิ อหฺมตฺตํ ปจฺจตฺตํ
กกฺขฬํ ขริคฺตํ อุปาทินฺนํ อยํ วุจฺจตาวิโส อหฺมตฺติกา ปจฺวีชาตุติ จ กตมา จาวุโส
อหฺมตฺติกา อาโปชาตุ ยํ อหฺมตฺตํ ปจฺจตฺตํ อาโป อาโปคฺตํ อุปาทินฺนํ เสยฺยถิํ
ปีตฺตํ ฯ เป ฯ มุตฺตํ ยํ วา ปนญฺณมฺปิ กิลฺลิจิ อหฺมตฺตํ ปจฺจตฺตํ อาโป
อาโปคฺตํ อุปาทินฺนํ อยํ วุจฺจตาวิโส อหฺมตฺติกา อาโปชาตุติ จ กตมา จาวุโส
อหฺมตฺติกา เตโชชาตุ ยํ อหฺมตฺตํ ปจฺจตฺตํ เตโช เตโชคฺตํ อุปาทินฺนํ เสยฺยถิํ
เยน จ สนฺตปฺปติ เยน จ ขริยติ เยน จ ปรีทยฺหติ เยน จ อสฺติปิตฺตยาธิตฺตยา
สุมฺมา ปริณามํ กจฺจุติ ยํ วา ปนญฺณมฺปิ กิลฺลิจิ อหฺมตฺตํ ปจฺจตฺตํ เตโช เตโชคฺตํ
อุปาทินฺนํ อยํ วุจฺจตาวิโส อหฺมตฺติกา เตโชชาตุติ จ กตมา จาวุโส
อหฺมตฺติกา วาโยชาตุ ยํ อหฺมตฺตํ ปจฺจตฺตํ วาโย วาโยคฺตํ อุปาทินฺนํ
เสยฺยถิํ อุทฺธงฺกมา วาตา อโธกฺมา วาตา กุจฺฉิสยา วาตา โภจฺฉาสยา
วาตา อํกมฺกานฺสสาริโน วาตา อสฺสาโส ปสฺสาโส อิติ วา ยํ วา ปนญฺณมฺปิ
กิลฺลิจิ อหฺมตฺตํ ปจฺจตฺตํ วาโย วาโยคฺตํ อุปาทินฺนํ อยํ วุจฺจตาวิโส อหฺมตฺติกา
วาโยชาตุติ จ เหวํ นาติติกฺขปฺลยสฺส ชาติกมฺมญฺจานิกสฺส วเสน วิตุถารโต
อาคฺตํ ฯ ยถา เจตฺถ เหวํ ราหุโลวาทธาตฺวิภงฺเกสุปี ฯ

๒. ตตฺตฺรายํ อนุตฺตตานปทวณฺณนา ฯ อหฺมตฺตํ ปจฺจตฺตฺนฺติ อิทํ ตาว
อุภยมฺปิ นิยกสฺส อธิวณฺํ ฯ นิยกํ นาม อตฺตนิ ชาตํ สสนฺตานปริยาปนฺนฺนฺติ
อตุโธ ฯ ตยิทํ ยถา โลเก อิตฺถิสฺส กถา อธิตฺถิติ วุจฺจติ เหวํ อตฺตนิ ปวตฺตตฺตา
อหฺมตฺตํ อตฺตตานํ ปฏฺิจฺจ ปวตฺตตฺตา ปจฺจตฺตฺนฺติ วุจฺจติ ฯ กกฺขฬนฺติ
ถพฺฐํ ฯ ขริคฺตฺนฺติ ผรุสํ ฯ ตตฺถ ปจฺมํ ลกฺขณวณฺํ พุทฺธิยํ อาการวณฺํ ฯ

กฤษฎกฤษณา หิ ปจวีธาคู ฯ สภา ผรุสาการา โหติ ตสฺมา ขริคตฺนติ
 วุตฺตา ฯ อุปาทินฺนติ ทพฺหาทินฺนํ ฯ อหํ มมนฺติ เอวํ ทพฺหํ อาทินฺนํ คหิตํ
 ปรามณฺญจฺนติ อตฺถโ ๑ เสยฺยถิทฺนติ นิปาโต ๑ ตสฺส ตํ กตฺมณฺติ เจติ
 อตฺถโ ๑ ตโต ตํ ทสฺเสนฺโต เกสา โลมาติอาทิมาห ๑ เอตถ จ มตฺถลฺลํ
 ปกฺขิปิตฺวา วิสตียา อากาเรหิ ปจวีธาคู นิทฺธิฏฺฐาติ เวทิตพฺพา ๑ ยํ
 ภา ปนณฺณมปี กิลฺลิจฺติ อวเสสฺส ตีสุ โกณฺฐาเสสฺส ปจวีธาคู สงฺคหิตา ๑
 วิสฺสทฺทณฺทภาเคน ตํ ตํ จานํ อปฺโปติ ปปฺโปติตี อาโป ๑ กมฺมสมฺมณฺณจฺนาทิวเสน
 นานาวิเรสุ อาเปสุ คตฺนติ อาโปคตํ ๑ กิณฺตํ ๑ อาโปธาคฺยา อาพนฺธณฺทกฺขณฺ ๑
 เตชนวเสน เตโช ๑ วุตฺตนเยเนว เตเชสุ คตฺนติ เตโชคตํ ๑ กิณฺตํ ๑
 อุณฺทตฺตลฺกฺขณฺ ๑ เยน จาติ เยน เตโชคเตน กุปฺปีเตน อัย กาโย สนฺตปฺปติ
 เอกาหิกขราทิภาเวน อุตฺตมชาโต โหติ ๑ เยน จ ขริยตีติ เยน อัย กาโย ขีรติ
 อินฺทฺริยเวกฺกลลฺลํ พลปฺริกฺขยํ วลิปฺลิตาทิภาวญจ ปาปฺณาติ ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล มคอเป็นไทย

๑. ส่วนในมหาหัตถิปโทปมสูตร จตุธาตุววัฏฐาน (การกำหนดธาตุ ๔) นั้น มาแล้วโดยพิสดาร ด้วยสามารถแห่งพระโยคาวจร ผู้กำหนดธาตุกรรมฐาน ซึ่งมีไขผู้มีปัญญาแก่ล้านัก อย่างนี้ว่า ดูกุรอาวุโสทั้งหลาย ก็ธาตุดินภายใน เป็นไฉน ? สิ่งใดมีอยู่ในตน อาศัยตนอยู่ เป็นของแข็ง เป็นของหยาบ ที่ปุถุชนยึดติด (เป็นของตน) สิ่งนั้น คืออะไร ? สิ่งนั้น คือ ผมหงอกทั้งหลาย ขนทั้งหลาย เล็บทั้งหลาย ฟันทั้งหลาย ฯลฯ อาหารใหม่ อาหารเก่า ก็หรือว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง แม้อื่น ที่มีอยู่ในตน อาศัยตนอยู่ เป็นของแข็ง เป็นของหยาบ ที่ปุถุชนยึดติด (เป็นของตน) ดูกุรอาวุโสทั้งหลาย นี้เรียกว่า ธาตุดินภายใน และว่า ดูกุรอาวุโสทั้งหลาย ก็ธาตุน้ำภายใน เป็นไฉน ? สิ่งใดมีอยู่ในตน อาศัยตนอยู่ เป็นของเหลว เือบอาบไป ที่ปุถุชนยึดติด (เป็นของตน) สิ่งนั้น คืออะไร ? สิ่งนั้น คือ น้ำดี ฯลฯ น้ำมูตร ก็หรือว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งแม้อื่น ที่มีอยู่ในตน อาศัยตนอยู่ เป็นของเหลว เือบอาบไป ที่ปุถุชนยึดติด (เป็นของตน) ดูกุรอาวุโสทั้งหลาย นี้เรียกว่า ธาตุน้ำภายใน และว่า ดูกุรอาวุโสทั้งหลาย ก็ธาตุไฟภายใน เป็นไฉน ? สิ่งใดมีอยู่ในตน อาศัยตนอยู่ เป็นของร้อน เผาไหม้ไป ที่ปุถุชนยึดติด (เป็นของตน) สิ่งนั้น คืออะไร ? สิ่งนั้น คือ ไฟเป็นเหตุให้ร่างกายอบอุ่น ๑ ไฟเป็นเหตุให้ร่างกายทรุดโทรม ๑ ไฟเป็นเหตุให้ร่างกายกระวนกระวาย ๑ ไฟเป็นเครื่องย่อยของที่กิน ที่ดื่ม ที่เคี้ยว และที่ลิ้มเข้าไปอย่างดี ๑ ก็หรือว่า สิ่งใด สิ่งหนึ่ง แม้อื่น ที่มีอยู่ในตน อาศัยตนอยู่ เป็นของร้อน เผาไหม้ไป ที่ปุถุชนยึดติด (เป็นของตน) ดูกุรอาวุโสทั้งหลาย นี้เรียกว่า ธาตุไฟภายใน และว่า ดูกุรอาวุโสทั้งหลาย ก็ธาตุลมภายใน เป็นไฉน ? สิ่งใด มีอยู่ในตน อาศัยตนอยู่ เป็นของ กระพือ พัดไปได้ (ระเหยได้) ที่ปุถุชนยึดติด (เป็นของตน) สิ่งนั้นคืออะไร ?

สิ่งนั้น คือ ลมขึ้นข้างบน ๑ ลมลงข้างล่าง ๑ ลมในท้อง ๑ ลมในลำไส้ ๑ ลมแล่นไปตามอวัยวะน้อยใหญ่ ๑ ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ๑ ดังนี้ก็ดี ก็หรือว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งแม้อื่น ที่มีอยู่ในตน อาศัยตนอยู่ เป็นของกระพือ พัดไปได้ (ระเหยได้) ที่ปุณฺณยัตติค (เป็นของตน) ดูกุรอาวุโสทั้งหลาย นี่เรียกว่า ธาตุลมภายใน ฯ เหมือนอย่างว่า จตุธาตุววัฏฐาน ในมหาหัตถิปโทปมสูตร นี้ มีฉันใด แม้ในราหูโลวาทสูตรและธาตุวิภังคสูตร ก็มีฉันนั้น ฯ

๒. ในมหาหัตถิปโทปมสูตร นั้น มีการขยายความบทยกที่ไม่ง่าย ดังต่อไปนี้ ฯ ก่อนอื่น บทว่า **อชฺฌตฺตํ ปจฺจุตฺตํ** แม้ทั้งสองบทนี้ เป็นชื่อของนิยกะ ฯ สิ่งที่เกิดในตน อธิบายว่า เนื่องในสันดานของตน ชื่อว่า นียกะ ฯ นียกะนี้นั้น ท่านกล่าวว่า **อชฺฌตฺตํ** เพราะสิ่งนั้นเป็นไปในตน (และ) ว่า **ปจฺจุตฺตํ** เพราะสิ่งนั้นอาศัยตนเป็นไป เหมือนถ้อยคำในหมู่มุฬฺหิงฺโกล เขาเรียกกันว่า **อริตฺถิ** (คำเฉพาะผู้หญิง) ฉะนั้น ฯ บทว่า **กกุขํ** แปลว่า กระด้าง ฯ บทว่า **ขริคํ** แปลว่า หยาบ ฯ ในสองบทนั้น บทที่หนึ่ง บอกลักษณะ บทที่สอง บอกอาการ ฯ แท้จริง ปฐฺวิธาตุ มีลักษณะแข็งกระด้าง ฯ ปฐฺวิธาตุนั้น ยังมีอาการหยาบ (อีกด้วย) เพราะฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า **ขริคํ** ฯ บทว่า **อุปาทินฺ** คือ ถูกดัดอย่างมัน ฯ อธิบายว่า ถูกดัดเอา คือยัดเอา ได้แก่จับเอาไว้มันอย่างนี้ว่าเราว่า ของเราดังนี้ ฯ คำว่า **เสยฺยติทํ** เป็นนิบาต ฯ นิบาตนั้น มีความว่า ถ้าจะถามว่า สิ่งนั้นเป็นอย่างไร ฯ แต่ฉันนั้น ท่านเมื่อแสดงสิ่งที่ถามนั้น จึงกล่าวคำต่อไปว่า **เกสา โลมา** เป็นอาทิ ฯ อนึ่ง ในปฐฺวิธาตุนิเทศนี้ ฟังทราบวาท่านแสดงปฐฺวิธาตุ โดยอาการ ๒๐ เพราะเพิ่ม มัตถลฺลุคฺ (มันสมอง) เข้าด้วย ฯ ด้วยคำว่า ยํ วา **ปณฺณมฺปิ กิณฺจิ** (หรือแม้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอื่นอีก) ท่านสงเคราะห์ปฐฺวิธาตุ ใน ๓ ส่วนที่เหลือด้วย ฯ

สิ่งใดยอมเอิบอาบ คือ แทรกซึมไปยังที่นั่น ๆ โดยส่วนแห่งการไหลไป
เหตุนั้น สิ่งนั้น ชื่อว่า อาโป ๑ สิ่งใด ไปในอาโปทั้งหลาย อันมีอย่างต่าง ๆ
ด้วยสามารถสมภูฐาน มีกรรมสมภูฐานเป็นต้น เหตุนั้น สิ่งนั้น ชื่อว่าอาโปคตะ ๑
อาโปคตะ นั้น คืออะไร ๑ คือ สิ่งที่มีการซึมซาบได้แห่งอาโปธาตุเป็นลักษณะ ๑

สภาวะ ชื่อว่า เตโช ด้วยสามารถเป็นเครื่องทำให้ร้อน ๑ สิ่งใด ไป
ในเตโชทั้งหลาย ตามนัยที่กล่าวแล้วนั้นแล เหตุนั้น สิ่งนั้น ชื่อว่า เตโชคตะ ๑
เตโชคตะ นั้น คืออะไร ๑ คือ สิ่งที่มีความเป็นของร้อนเป็นลักษณะ ๑ คำว่า
เยน จ ความว่า ร่างกายนี้ ย่อมอบอุ่น คือเกิดเป็นไออุ่นโดยความเป็นไข้
วันเดียวหายเป็นต้น เพราะเตโชคตะใด อันกำเริบขึ้น ๑ คำว่า เยน จ ขริยติ
ความว่า ร่างกายนี้ ย่อมทรุดโทรม คือ ถึงความเป็นผู้มีอินทรีย์บกพร่องไป
ความถดถอยกำลังลง และความเป็นผู้มีหนังเหี่ยวและมีผมหงอกเป็นต้น
เพราะเตโชคตะใด ๑